

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 312/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED], zastúpených Legium s.r.o., Bukurešťská 3, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-9Sp/52/2015 (predtým Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Sp/52/2015) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-9Sp/52/2015 (predtým Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Sp/52/2015) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-9Sp/52/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadostučinenie každému **po 1 000 eur**, ktoré im je Správny súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 312/2024-11 z 28. mája 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave (ďalej aj „správny súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Zároveň požadujú, aby ústavný súd prikázal správne mu súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal im primerané finančné zadosťučinenie každému z nich 8 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu spisového materiálu vyplýva, že sťažovatelia ako dedičia po pôvodnej účastníčke správneho konania [redacted] (zomrelej v r. 2016, pozn.) sú ďalšími účastníkmi napadnutého konania [§ 250m ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“), teraz § 32 ods. 3 písm. a) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), pozn.] na základe opravného prostriedku podaného 16. mája 2015 na Krajskom súde v Bratislave [(ďalej len „krajský súd“); pôvodne príslušný na konanie do 31. mája 2023, pozn.] ešte podľa § 250l a nasl. Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 účastníkom LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Odštepny závod Smolenice a LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu – Okresného úradu Bratislava, pozemkového a lesného odboru, vydaného v konaní č. 6143/2014, sp. zn. OU-BA-PLO-2015/38806/72940/GAL zo 7. mája 2015, za účasti sťažovateľov a Slovenského pozemkového fondu. Predmetom napadnutého konania je tak rozhodovanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu, ktorým bol sťažovateľom priznaný reštitučný nárok (nárok si uplatnili žiadosťou z 27. decembra 2004) podľa predchádzajúcej právnej úpravy správneho súdneho konania. Prvým procesným úkonom správneho súdu vo vzťahu k sťažovateľom bolo doručenie návrhu (opravného prostriedku) s výzvou na vyjadrenie a ďalšími vyjadreniami ostatných účastníkov 10. novembra 2023, keď sa títo *de facto* dozvedeli o predmetnom súdnom konaní. Z dôvodu nečinnosti správneho súdu sťažovatelia podali 5. januára 2024 sťažnosť predsedníčke správneho súdu na prietahy podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná vo vzťahu k postupu krajského súdu a ako nedôvodná vo vzťahu k postupu správneho súdu (upovedomenie o vybavení sťažnosti z 2. februára 2024, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia tvrdia, že krajský súd bol po podaní návrhu nečinný takmer 8 rokov a napriek veľkému nápadu nových vecí v správnom súdnictve absolútnu nečinnosť správneho súdu považujú za neakceptovateľnú. Poukázali na to, že žaloba proti rozhodnutiu správneho orgánu patrí medzi bežnú agendu správneho súdnictva, bližšie sa k nej však nemožno vyjadriť, keďže správny súd zatiaľ uskutočnil len prvotný úkon doručovania žaloby a vec ešte nebola v merite prejednaná. Svojím správaním k dĺžke napadnutého konania neprispeli, dozvedeli sa o ňom až v novembri 2023 a od daného momentu reagovali na výzvu súdu svojimi vyjadreniami v súdom určených lehotách. Existenciu zbytočných prietáhov spočívajúcu v absolútnej nečinnosti správneho súdu nemožno podľa sťažovateľov ospravedlniť ani objektívnymi okolnosťami, ako sú personálna

poddimenzovanosť súdu či pracovná zaťaženosť sudcov. Sťažovatelia, poukazujúc na zlyhanie štátu pri náprave ich majetkových krívd, ako aj na svoj vysoký vek, si tiež uplatňujú primerané finančné zadost'učinenie z dôvodu ich pretrvávajúcej právnej neistoty týkajúcej sa reálneho vyplatenia im priznanej finančnej náhrady v rámci reštitučného konania.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

4. Správny súd k obsahu ústavnej sťažnosti aj prostredníctvom vyjadrenia súčasného zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená 31. októbra 2023, uviedol, že v dôsledku vysokej zaťažnosti sudcov správneho súdu po jeho vzniku, ako aj existencie väčšieho množstva „zdedených“ reštančných vecí od viacerých krajských súdov nebolo vo veci dosiaľ rozhodnuté. Nesúhlasil však so sťažovateľmi tvrdenou nečinnosťou správneho súdu od nápadu veci, keď posledný úkon krajského súdu bol vykonaný 8. júla 2019 (výzva navrhovateľovi na oznámenie nového právneho zástupcu) a správny súd nateraz vo veci koná – 8. novembra 2023 zaslal účastníkom vyjadrenia, ďalšie úkony vykonal 18. januára 2024, 23. apríla 2024 a 22. mája 2024 nariadil vo veci pojednávanie na 12. november 2024, kedy by malo byť vo veci rozhodnuté.

5. Predsedníčka správneho súdu poukázala aj na to, že okrem náročnosti agendy Správny súd v Bratislave prevzal 5 766 nerozhodnutých vecí správnych kolégií troch krajských súdov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 SSP a povinnosť konať bez priet'ahov aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP, pričom do 30. júna 2016 táto povinnosť súdu vrátane súdu konajúceho v správnom súdnictve vyplývala z § 6 a § 100 ods. 1 prvej vety do toho času účinného OSP. Správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným priet'ahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 SSP). Navyše, podľa § 103 ods. 1 prvej a druhej vety SSP ak sa konanie začalo, postupuje v ňom

správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Podľa týchto zásad v napadnutom konaní nepostupoval dôsledne.

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietiahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. i čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je bývalý opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 492 SSP). Podľa názoru ústavného súdu vec nevykazuje ani osobitnú právnu, ani skutkovú zložitosť, keďže skutkový stav veci je v podstate ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie, lebo správny súd v zásade vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy (§ 250l až 250s OSP v spojení s § 492 SSP). V správaní sťažovateľov neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania.

11. Čo sa týka postupu krajského správneho súdu, ten po podaní správnej žaloby 16. júna 2015 realizoval len nevyhnutné úkony spojené s podaním opravného prostriedku a procesné úkony doručovania. Obdobie absolútnej nečinnosti možno vzhliaďnúť od 8. júla 2019 až do 8. novembra 2023. Po prechode súdnicstva z krajského súdu na správny súd k 1. júnu 2023 a po pridelení veci súčasnému zákonnému sudcovi od 31. októbra 2023 tento sa snaží vo veci konať, pričom vo veci je nariadený termín pojednávania na 12. november 2024. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie ku dňu jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je právoplatne skončené a po deviatich rokoch od začatia konania ani rozhodnuté.

12. V súvislosti s obranou správneho súdu ústavný súd napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietiahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

13. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy spočívajúce v nečinnosti správneho súdu a predtým krajského súdu od septembra 2021, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3

ústavy a § 133 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal správne mu súdu konať v ňom bez zbytočných prieťahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

14. Sťažovatelia sa v ústavnej sťažnosti domáhajú priznania primeraného finančného zadost'učinenia 8 500 eur každému z nich. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľom finančné zadost'učinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom jeho priznania je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom nemohol ponechať bez povšimnutia, že sťažovatelia síce namietajú pretrvávajúcu právnu neistotu v dôsledku reálneho vyplatenia im priznanej finančnej náhrady v rámci reštitučného konania, avšak na druhej strane priznávajú, že o prebiehajúcom súdnom konaní sa dozvedeli až 10. novembra 2023, keď im bol doručený návrh na začatie konania (opravný prostriedok) s výzvou na vyjadrenie a ďalšími vyjadreniami ostatných účastníkov. Ústavný súd tak nemohol ponechať stranou, že sa sťažovatelia až do novembra 2023 o svoju reštitučnú vec prakticky nezaujímalí a ich tvrdenie, že pre svoj vek 76 a 73 rokov sa právoplatného rozhodnutia vo veci nemusia dožiť, nevyznieva v tejto súvislosti príliš presvedčivo.

15. Pri ustálení sumy priznaného finančného zadost'učinenia ústavný súd okrem už uvedeného prihliadol i na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného pred krajským súdom a správne m súdom (od 16. júna 2015, resp. 1. júna 2023) v trvaní takmer deviatich rokov a pretrvávajúcu nečinnosť v trvaní viac ako dva a pol roka, ako aj na enormnú zaťaženosť správneho súdu a personálnu poddimenzovanosť po jeho vzniku hraničiacu s jeho schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase riadny chod správneho súdu [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013)]. Vzhľadom na uvedené rozhodol podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde o priznaní finančného zadost'učinenia každému zo sťažovateľov 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

16. Napriek tomu, že sťažovatelia požadované trovy za konanie pred ústavným súdom nevyčíslili, ústavný súd im podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur pri zastupovaní dvoch účastníkov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení

neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Osvedčenie o registrácii DPH právna zástupkyňa sťažovateľov nepredložila, preto jej ústavný súd navýšenie trov konania o 20 % nemohol priznať.

17. Náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu